

Dins Derkevics,
SIA Pāces vilnas fabrika
Ipašnieks

DIBINĀTS
2013

SIA Pāces vilnas fabrika
dibināšanas gads, bet fabrika
strādā jau kopš 1896. gada

KRĀSAS

Sešos gados, kopš fabrika ražo
daudzkrāsaino dziju, tajā izveidoti
3875 veidi dažādu krāsu salikumu

GALVENĀS EKSPORTA VALSTIS

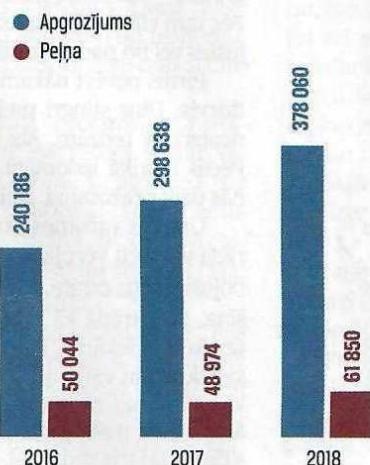
Krievija, Ukraina, Baltkrievija, Dānija,
Somija, Japāna un Vācija

GADA LAIKĀ PĀRSTRĀDĀ

40 t

vilnas

FINANŠU DATI (EIRO)

Teksts — Gunita Nagle
Foto — Gints Ivušķāns

Fabrika kā muzejs un... strādā!

Mantojot no tēva **simtgadīgo**
Pāces vilnas fabriku,
Dins Derkevics nolēma tajā
nemodernizēt pilnīgi neko. Tieši
senatnīgais ražošanas process
ļauj iegūt tādu lauku vilnu,
ko augstu novērtē rokdarbnieki
daudzās pasaules valstīs

DUNDAGAS pagastā tūristiem domātie
brūnie ceļrāži aizved uz Pāces vilnas
fabriku, kur pie sarkanu kieģeļu mūra
piestiprināta plāksne vēsta – šis ir
industriālais mantojums. Pāces vilnas
fabrika Latvijas uzņēmējdarbības vēsturē
tiesām ir kas unikāls. Par spīti di-
viem pasaules kariem, padomju ko-
lektivizācijai un plānveida ekonomikai, kas daudzus uz-
ņēmumus noveda līdz iznīcībai, Pāces vilnas fabrika bez
pārtraukuma darbojas kopš 1896. gada. Vai jūs Latvijā zi-
nāt daudz tādu uzņēmumu, kas strādā jau 124 gadus? Šis
fakts pats par sevi izraisīja sajūsmu.

Bet pašā ražotnē atklājas vēl lielāki brīnumi – tā ir vie-
nīgā Baltijas valstīs, kur vilna piedzivo pilnu pārstrādes
ciklu, tas ir, no cirptas, vēl dadžiem pilnas vilnas līdz pat
glītiem kamoliem, segām un spilveniem. Dins Derkevics,
mantojis fabriku no tēva, vilnas pārstrādē izmanto visas
senlaiku iekārtas, vecākajai no tām ir 92 gadi. Tas var šķist
ne tikai vecmodīgi, bet arī neefektīvi. Bet tieši vecās iekār-
tas jauj Pāces dzījā saglabāt 70% lanolina, kura dēl vilna
ziemā silda, bet vasarās spēj arī atvēsināt.

TRĪS MĀCEKĻA GADI

Kopā ar Dinu izstāgjot fabriku, kļūst pilnīgi skaidrs, ka viņš personīgi pazīst visus 16 darbiniekus un prot strādāt ar visām iekārtām. Lūk, meistars, kurš pie vilnas mazgāšanas mašīnas strādājot jau 47 gadus. Dins kopā ar viņu ik pa laikam mazgājot dziju. Strādnieku vidū ir arī sievietes, kurām fabrikā ir vairāk nekā 30 gadu darba pieredze. «Kad biju mazs un nācu pie tēva uz fabriku, daudzas no viņām mani cienāja ar končām,» saka Dins. Uz darbu viņš nekad nenākot uzvalkā, vienmēr darba drēbēs – ja nu fabrikā vajadzēs palidzēt.

Dina tēvs Dainis Derkevics fabriku savā īpašumā pārņēma pēc PSRS sabrukuma un strādāja tajā līdz pat mūža beigām. Kad 2010. gadā tēvs nomira, Dinam bija 34 gadi, darbs, ģimene un mājoklis Ogrē, bet viņš atgriezās Dundagā un sāka strādāt mantojāt fabrikā. Bijis «diezgan traki» atgriezties laukos un sākt visu no jauna, bet Dins ap-

No ķīmiskiem mazgāšanas līdzekļiem atteicies, lai saglabātu vilnā 70% lanolīna jeb aitu vilnas taukvielu. «Uzskatu, ka tas ir vilnas dzīvība»

zinājies, ka zaudēt tēva ražotni būtu sāpīgi. Trīs gadus viņš kopā ar citiem strādniekiem dienendienā darbojies pie dažādām iekārtām, lai saprastu procesus un izdomātu, kā attīstīt ražošanu.

Bet pēc smagā darba izkristalizējušies trīs pamatprincipi, pēc kuriem Dins sāka vadit ražotni. Pirmais – strādāt tikai ar Baltijas aitu vilnu, lai tādējādi atbalstītu vietējos aitkopjus. Pāces dzija top no Igaunijas un Latvijas aitu vilnas. Otrs princips – saglabāt nemainīgu simtgadīgo vilnas pārstrādes procesu, jo tikai tā iespējams ražot augstvērtīgu vilnu un dziju. «Trešais princips – ražot ko tādu, kā nekur citur pasaulei nav. Tas man pa pusei ir izdevies,» saka Dins.

Viņa un sievas Jolantas izgudrojums ir tehnoloģija, ar kuras palīdzību ražot daudz-

DZINĒJSPĒKS, KAS LIEK DARBOTIES BIZNESĀ

«Vēlme parādīt, ka mazajā Latvijā ir iespējams radīt konkurētspējīgus un daudzās pasaules valstis cienītus produktus. Ir arī vēlme atstāt bērniem kaut ko lielu un skaistu»

LIELĀKĀ KLŪDA, KAS DEVUSI MĀCĪBU

«Ja cilvēks kaut ko dara, viņš vienmēr kļūdās. Nekļūdās tikai tas, kurš neko nedara»

VĒRTĪGĀKAIS PADOMS JAUNAM UZNĒMĒJAM

«Vajadzīga neatlaideiba un gribasspēks. Nezinu, kāpēc, bet Latvijā daudzi, sākot jaunu biznesu, peļņu neiegulda attīstībā, bet uzreiz grib tikt pie džipu un lielas mājas. Iesaku vismaz pirmajos gados nesapnot par mašīnu, bet investēt savā uznēmumā»

krāsainu dziju – vienā kamolā var būt pat 18 dažādas krāsas. Raiba dzija nav nekas nebūjis, taču tieši daudzkrāsainā Pāces vilnas dzija ir kļuvusi par rokdarbnieču augsto dziesmu. Pagūglējot tīmekļi, redzams, ka Dundagā ražoto dziju izmanto greznu laktu, siltu džemperu, cepuru, cīmu un zeķu adišanai visās pasaules malās.

Tagad Dins ir lepns, ka ne tikai glābis fabriku no slēgšanas, bet panācis, ka uzņēmums strādā ar peļņu. «Gribēju parādīt, ka ar vecām mašīnām var darboties. Un produkcija ir tāda, ar ko var konkurēt tirgū,» Dins saka, izrādot ražotni.

KĀ CEĻOJUMS PAGĀTNĒ

Kad pirms pieciem gadiem Pāces vilnas fabrikā viesojās toreizējais Valsts prezidents Raimonds Vējonis, Dins viņu, tāpat kā viņus ciemiņus, vispirms aizveda uz telpu ar augstiem, nomelnējušiem griestiem un maziem logiem. Tajā lielos maisos stāv cirpta aitas vilna. Ražošanas process sākas ar tās mazgāšanu.

«Šī vilnas mazgāšanas mašīna ir vienīgā pasaule. Analoga nav,» Dins lepni norāda uz vairākus metrus garu vannu, vīrs kuras savirknētas milzu dakšas. Izgatavota Vācijā 1928. gadā, mašīna saņēmusi gan kultūrvēsturiskā, gan industriālā mantojuma statusu. Lai izmazgātu vilnu, strādnieki vilnas mazgāšanas mašīnu piepilda ar sālsūdeni – tas attīra, bet saudzīgi. No ķīmiskiem mazgāšanas līdzekļiem Dins atteicies, lai saglabātu vilnā 70% lanolīna jeb aitu vilnas taukvielu. «Uzskatu, ka tas ir vilnas dzīvība. Jo augstāks lanolīna procents, jo augstvērtīgāka vilna,» stāsta Dins. Parasti ķīmiskās mazgāšanas laikā lielākā daļa lanolīna «izdeg», paliek tikai 13–15%.

Vienā reizē mazgā vidēji tonnu dzijas, ko trīs dienu laikā pārcīla reizes piecas, tāpēc katrā šādā mazgāšanas reizē piedalās četri virieši. «Darbs ir smags, jo vilna no vannas ārā jāceļ ar rokām. Šādu darbu strādājot, uz sporta zāli nevajag iet,» smējas Dins.

Izmazgātā vilna tiek izgriezta centrifūgā, un tad to lēnām žāvē vismaz desmit metrus gara un 60 gadus veca žāvēšanas mašīna. Dins to kopā ar kolēģiem pārtaisījis, lai dzesēšanas temperatūra nepārsniedz 40 grādus – karstākā gaisā lanolīns sāk šķist. Pēc tam vilnu krāso mašīnā, kas arī saglabājusies vēl no padomju laikiem.

Pirms pavērt nākamās ražošanas telpas durvis, Dins stingri piekodina nebildēt un neatstāstīt redzēto. Aiz šīm durvīm slēpjas Pāces fabrikā izdomātā tehnoloģija krāsainās dzijas ražošanai. Neizpaužama.

Uzvedis ražotnes otrajā stāvā, Dins norāda uz vecu vērpjamo ratīnu. Ar tādu darbojusies viņa omīte. «Bet blakus telpā ir mašīna, kas strādā kā 220 omītes,» saka Dins un parāda iekārtu, kas dziju vērpj uz rindā savirknētām vārpstiņām. Kad Dins ierauga, ka uz vienas no tām diegs pārtrūcis, viņš ātri uzliek pavedienu atpakaļ uz vārpstas. «Tāpēc arī trīs gadus fabrikā mācījos strādāt

Dins Derkevics saka – viņš ir piepildījis sava tēva sapni Pācē saražoto vilnu eksportēt. 92% dzijas pārdod ārzemēs, tikai 8% paliek pašmāju rokdarbniekiem

– ja kaut kas notiek, varu pie jebkuras no mašīnām strādāt,» viņš paskaidro.

Atklāti runājot, 80. gadu vērpšanas ie-kārtas man atgādina bērnībā kinožurnālā *Padomju Latvija* redzētās ainas. Taču, pirms veru valā muti, lai jautātu, vai tiešām kāda no iekārtām nebūtu jānomaina ar jaunāku un jaudīgāku, Dins kategoriskā balss jau pasaika: «Jaunas iekārtas neuzstādīšu, jo tad zaudēju visus savus principus. Jaunā mašīna izmainīs šķiedras stingrību un resnumu, līdz ar to vilnas dzija zaudēs savu unikalitāti, bet es – pircējus.»

Viskrāšņākie skati, protams, ir ražotnes noliktavā. Te ir nekrāsota jēriņu vilnas dzija, tik tumši brūna, ka atgādina par Blaumaņa velniņu izdarībām nakts melnumā. Nekrāsotā dzija parāda, cik dažādos tonos tā var būt – gan bēša un smilšu krāsā, gan pelēka kā lietaina diena.

Toņu salikumus daudzkrāsu dzījās Dins izdomā pats, dažkārt arī sieva, bet divreiz gadā tas prieks tiekot septiņus un desmit gadus vecajām meitām. «Krāsas pērku gatavas, visas ar pazeminātu ķīmisko sastāvu, kad ķīmisko vielu daudzums krāsvielā nesa-

niedz pat divus procentus,» saka Dins. Šis nelielais ķīmijas daudzums tomēr esot vajadzīgs, lai krāsas būtu košas. Piemēram, okeāna zaļo toni nekad neesot iespējams izveidot tikai ar dabīgām krāsvielām.

PATĪK EKSPERIMENTĒT

Pirms apmēram četriem gadiem Dina sievai Jolantai radās ideja augstvērtīgāko vilnu, kas neļauj ne sasvīst, ne nosalt, izmanton arī mazuļu segu, spilvenu un pakavīnu ražošanā. Drīz atklājās, ka arī par šādām lie-tām ir liela interese. Tagad šūšanas darbnīcā, kas atrodas Dundagā, divas šuvējas, mie-rīgi un radoši brīvi strādājot, rada aptuveni 80 dažādus produkcijas veidus, kurus pilda ar Pāces vilnu. «Ar vienu produktu nevar tālu tikt,» paskaidro Dins. «Mums arī patīk eksperimentēt. Mums nav lieli apjomī, bet ir daudzi un dažādi produkcijas veidi. Līdz ar to pircējiem esam interesanti.»

Fabrikā saražotā pircējus Dins pats sa-meklējot. Viņa elektroniskajā pastkastē esot aptuveni 2000 klientu adreses: vairumtirgotāju, veikalu, arī rokdarbnieku. Kad gatava jauna produkcija, Dins to safotografē

un izsūta visiem interesentiem. «Tagad jau esam tik pazīstami, ka jaunie klienti vairs nav jāmeklē, viņi paši piesakās,» saka Dins. Kad viņš pārņēma fabriku, no Pācē saražotās dzijas 98% pārdeva Latvijā un tikai 2% eksportēja. Tagad nu jau divus gadus pēc kārtas 92% dzijas pārdod ārzemēs, tikai 8% paliek pašmāju rokdarbniekiem. Dins saka – viņš ir piepildījis sava tēva sapni Pācē saražoto vilnu eksportēt.

Dins ir arī lepns, ka biznesu attīstījis, ne-nemot nevienu kreditu un iztieket bez projektos piešķirtā līdzfinansējuma. Labi saprotas ar strādniekiem un darba ritmu piemē-rojus viņu vajadzībām. Darba diena fabrikā ilgst no sešiem ritā līdz trijiem pēcpusdie-nā. Visi strādājot no septembra sākuma līdz maija beigām, bet vasaras mēnešos atpūšas. Dina vietniece Rudite Alhabere, kas uzņē-mumā strādā jau 38 gadus, apstiprina, ka šāds ritms Dundagas ļaudim ļoti patik.

Dzijas dēļ mazās Dundagas vārds ir zi-nāmis rokdarbniekiem daudzās pasaules valstīs – iespējams, viņi īsti nezina, kur atro-das Latvija, taču pazīst Pāces vilnas fabriku Dundagā. ●